

Взаємозв'язок держави, політичного та громадянського суспільств. Відносини та взаємовплив громадянського суспільства і держави.

Підходи до співвідношення громадянського суспільства і держави:

- держава і громадянське суспільство- збіжні соціальні системи;
- держава і громадянське суспільство- різні системи, провідною є держава, що контролює громадянське суспільство;
- держава і громадянське суспільство- різні системи, держава виконує підпорядковану роль щодо громадянського суспільства. Ознаки громадянського суспільства у його співвідношенні з державою:
  - Не існує без держави;
  - не включає державу, розвивається без безпосереднього втручання держави;
  - складається із суб'єктів, вільних і рівноправних громадян, об'єднань, що добровільно сформувалися і знаходяться у відносинах конкуренції і солідарності;
  - Має певний пріоритет перед державою, проте зацікавлено в добробуті держави і сприяє її розвитку;
  - Впливає на створення і функціонування державних органів влади;
  - формує право, що формулюється державою в законах та інших нормативно-правових актах;
  - розвивається і взаємодіє з державою в межах права, виступає як рівний масштаб свободи і справедливості, а не як спосіб нав'язування державної волі.
  - Роль цивілізованої правової держави має виражатися в тому що, вона:
    - створює умови для організації і розвитку громадянського суспільства;
    - встановлює «правила гри», яких повинні дотримуватися громадяни та їх об'єднання;
    - не втручається у приватну сферу людини; втручання може відбуватися тільки з метою забезпечення особистої або громадської безпеки;
    - Виступає знаряддям соціального компромісу громадянського суспільства, пом'якшує соціальні суперечності між різними соціальними групами;

- юридично забезпечує можливості громадянина бути власником, створювати громадські об'єднання, брати активну участь у політичному житті суспільства.
- І громадянське суспільство, і держава функціонують для задоволення потреб та інтересів людини.
- Громадянське суспільство є передумовою соціальної правової держави.
- Діалектика взаємовідносин громадянського суспільства і держави є складною і суперечливою, оскільки між ними відбувається своєрідний поділ організаційно-управлінських функцій. Держава і суспільство існують у вигляді суперечливої взаємодії і взаємовпливу, характер і спрямованість яких значною мірою залежать від рівня розвиненості громадянського суспільства і його інститутів.

Ключові поняття: держава, правова держава, закон, суспільство, громадянське суспільство, тиранія, авторитаризм, анархія, громадянин, відповідальність, громадські об'єднання.